सिति। तं प्रोर्णुनाव२ ऋ॒ष्टं विचिन्वकष्टं विजानीयात्। स्वेदभ्रमाङ्गभेदाः कम्पोदवर्तुर्वैमिर्य्यथा कण्ठे। गात्रस्य गुर्वतीव प्रतापि२जुष्टस्य जायते लिङ्गम्। अन्तर्दाहः शैत्यं बहिः, श्वयथुररतिरपि तथा श्वासः। अङ्गमपि दग्धवत्यं सोऽन्तर्दाहाऽर्दितः कथितः। नक्तं दिवा न निद्राऽपैति ग्लह्णाति मूढधीर्नभसः। उत्पाय दण्डपातोऽ भ्रमातुरः सर्वतो भ्रमति। नभसे. ग्लह्णाति आकाशात्किञ्चित् गृहीतं करो प्रसारयतीत्यर्थः। "संपूर्यते शरीरं ग्रन्थिभिरभितस्तथोदरं महता। श्वासातुरस्य सततं विचतनस्यालकाहर्त्तस्य" । परिधावतीव गात्रे रुक्पात्रे भुजङ्गपतङ्गकरिणगणः। वेपथुमतः सदाहस्यौदाहऽज्वरार्त्तस्य। रुक्पात्रे पीड़ाभाजने गात्रस्य विशेषणमेतत्। "यस्याऽतिपीतसङ्गं नयने सुतरां मलस्तनोऽप्यधिकम्। दाहेऽतिपीतता बहिरस्य स हारिद्रकोष्ट ज्ञेयः। अतलकसमानगात्रः स्कन्धरुजावाचिरद्ध गलरन्ध्रः। अजयोष्ट सन्निपातादातोचात्तः पुमान् भवति। शब्दादीनधिगच्छति च स्वान्विषयान् यदिन्द्रियग्रामैः। हसति प्रलपति परुष च सेवो भूतहासा१०र्त्तः। येन सुखज्वरवेगात् यन्त्रेणेवावपीड्यते गात्रम्। रक्तं पीतञ्च वमेद्दुयन्त्रापीड़ः११ स विज्ञेयः। अतिसरति वमति कूजति मात्रामात्रमभितश्चिरं नरः क्षिपति। सन्यास।२सन्निपाते प्रलपत्यूर्ध्वाक्षिमण्डलो भवति। मेषकवपुरतिमेषकलोचनयुगलो मलोत्सर्गात्। संगोविषि।१सितपिड़कामण्डलयुक्तो ज्वरे नरो भवति। नारायण एव भिषक् भेषजमेतेषु जाह्नवीनीरम्। नैरन्तर्येतरकौ नित्यं मृत्युञ्जयो ध्येयः।" अथासाध्यस्य सन्निपातज्वरस्य लक्षणमाह "सन्निपातज्वरस्याग्ने कर्णमूले सुदारुणः। शोथः संजायते तेन कश्चिदेव प्रमुच्यते।" सुदारुणः मारकत्वात् यतस्तेन शोथेन कश्चिदेव प्रमुच्यते कोऽपि जीवितं लभते इत्यर्थः। "सन्निपातज्वरान् कष्टानसाध्यानपरे जगुः। दोषे प्रवृद्धे नष्टेऽग्नौ सर्वसम्पूर्णलक्षणः। सन्निपातज्वरोऽसाध्यः कष्टसाध्यस्ततोऽन्यथा।" सर्वाणि दाहशोथादीनि सम्पूर्णानि आतुरगतानि प्रोक्तानि यावल्लक्षणानि यस्य सः। ततोऽन्यथा दोषे पक्षे अग्नौ दोषे स्वल्पलक्षणकः कष्टसाध्य इत्यर्थः।

सन्निपातज्वर पु॰ सन्निपातजो ज्वरः। सन्निपातशब्दोक्ते त्रिदोषजविकारजाते ज्वरे।

सन्निपातनुद् पु॰ सन्निपातं त्रिदोषजविकारं नुदति नुद-क्विप्। नेपालनिम्बे राजनि॰।

सन्निबन्धन न॰ सम्यक् निबन्धनं प्रा॰स॰। १नानास्थानस्थवाक्यानामेकत्र सङ्कलने २तदुपयोगिग्रन्थभेदे च। ७त॰। ३सम्यग्निबन्धनयुते त्रि॰ "सङ्गृत्तिः सन्निबन्धनेति" माघः

सन्निभ त्रि॰ सम्+नि+भा-क। सदृशे जटा॰। निभादि वटस्य नित्यसमासता।

सन्निवेश पु॰ सम+नि+विश-आधारे घञ्। १पुराद्यौकस्ये विहारार्थे देशे अमरः। भावे घञ्। २सम्यक्स्थितौ।

सन्निहित त्रि॰ सम्+नि+धा-क्त। १निकटस्थे "सन्निहितं बुद्धिरत्नरङ्गम्" न्यायः "या याः सन्निहिता नाड्यस्ताः पुण्यतमाः स्मृताः" तिन्त॰। २सम्यक्स्थापिते च। भावे क्त। ३नैकट्ये न॰। [यागे ३युक्ते ४अर्पिते च।

सन्न्यस्त त्रि॰ सम्+नि+यस-क्त। १निक्षिप्त २त्यक्तसम्यक्-

सन्न्यास पु॰ सम्+नि+यस-घञ्। "काम्यानां कर्मणां त्यागं सन्न्यासं कवयोविदुः" गीतोक्ते विहितकर्मणां विधानेन १सम्यक्त्यागे २तदुपयोगिचतुर्थाश्रमे आश्रमशब्दे ८४२ पृ॰ दृश्यम्। ३चैत्रे मासि क्षत्रियादिकर्त्तव्ये पुराणप्रसिद्धे शिवव्रतभेदे च। "चैत्रे शिवोत्सवं कुर्यात् नृत्यगीतमहोत्सवैः। स्नायात् त्रिषवणं रात्रौ च ऽविप्यायी जितेन्द्रियः। शिवस्वरूपतां याति शिवप्रीतिकरः परः। क्षत्रियादिषु यो मर्त्यो देहं संपीड्य भक्तितः। अश्वमेधफलं तस्य जायते च पदे पदे। सर्वकर्मपरित्यागी शिवोत्सवपरायणः। भक्तैर्जागरणं कुर्याद्रात्रौ नृत्यकुतूहलैः। नानाविधैर्महावाद्यैर्नृत्यैश्च विविधैरपि। नानावेशधरैर्नृत्यैः प्रीयते शङ्करः प्रभुः। किमलभ्यं भगवति प्रसन्ने नीललोहिते। तस्मात् सर्वप्रयत्नेन तोषणीयो महेश्वरः। शङ्खवाद्यं शङ्खतोयं दद्यात् शिवसन्निधौ। आमाद्वन्निरिमं शम्भोरुत्सवं कारयेन्मुदा। उपोष्य कृत्वा संक्रान्तौ व्रतमेतत् समापयेत्" हेमाद्रिमपु॰ उत्तरख॰ ४अ॰। ६जटामांसी शब्दच॰।

सन्न्यासिन् पु॰ सम्+नि+यस-णिनि। १सन्न्यासयुते २चतुर्णामाश्रमयुते तेषां धर्मभेदेन नामभेदो यथा "तीर्थाश्रमवनारण्यगिरिपर्वतसागराः। सरस्वती भारती च पुरीति दश कीर्त्तिताः" । तेषां लक्षणानि यथा "त्रिवेणीसङ्गमे तीर्थे तत्त्वमस्यादिलक्षणे। स्नात्वा तत्त्वार्थभावेन तीर्थनामा स उच्यते। आश्रमश्चरणे मौढ्यं आयापायविवर्जितः। यातायातविनिर्मुक्त एतदा-